

L'explotació del bosc als Ports (Casa de Cultura. La Sénia - Montsià, 18 d'octubre al 29 de novembre de 1996)

M. Mar Villalbí Prades
Coordinadora

L'exposició "L'explotació del bosc als Ports" forma part d'un projecte més ampli concebut pel Centre d'Estudis Seniençs i el Centre Excursionista Refalgari on es proposava la recerca, l'estudi i la difusió posterior d'una activitat concreta, feta als Ports de Tortosa-Besseit fins a mitjan aquest segle, com és el róssec.

El projecte, que fou dotat econòmicament per la Fundació els Ports i el Maestrat, consistia en la realització d'una recerca documental sobre el róssec i els camins de róssec, la recerca oral de l'ofici a partir dels rossegadors existents a la Sénia, l'arranjament d'un d'aquests camins, l'enregistrament i l'edició d'un vídeo so-

bre el róssec, unes jornades i una exposició sobre l'explotació del bosc i la publicació de la recerca i de les jornades.

La recerca documental es féu bàsicament a l'Arxiu Històric Comarcal de les Terres de l'Ebre on s'obtingué principalment informació d'època medieval sobre l'aprofitament dels Ports i les múltiples disputes i litigis, entre els diferents poders (feudal, reial i municipal), que ocasionen el domini i l'explotació del territori, d'una gran riquesa forestal i ramadera.

L'estudi sobre els rossegadors a partir de la memòria oral dels seus protagonistes ens ajuda a plantejar-nos l'ofici dins el marc temporal del segle XX, i espacial de l'àrea dels Ports compresa en les actuals comarques del Maestrat (País Valencià), el Montsià i el Baix Ebre (Catalunya). Resta, però, copsar l'entramat familiar i social de l'ofici així com la seva relació amb altres oficis i la seva incidència en l'actual base econòmica de la població: la indústria del moble. El vídeo "L'explotació de la fusta als Ports. Els camins de róssec" plasma una jornada de treball d'un rossegador a partir de les vivències de diversos rossegadors, i en un dels camins que foren més transitats.

A partir de les diverses informacions obtingudes en la recerca, i essent conscients de les mancances d'informació que hi havia respecte a l'aprofitament econòmic del bosc varen creure oportú organitzar unes jornades per reunir aquella gent que, des de diferents àrees de coneixement (natura, història i etnologia), estudiaven el

bosc i les activitats que s'hi relacionen.

L'exposició, de tipus itinerant, fou organitzada pel Centre d'Estudis Seniençs, el Centre Excursionista Refalgari, la regidoria de Medi Ambient de la Sénia i el Museu del Montsià. Aquesta mostra formava part d'aquest intent de fer un estat de la qüestió dels nostres coneixements sobre l'explotació dels Ports. El disseny expositiu es basava en plafons on hi havia textos i fotografies il·lustratives i com a únic objecte una figura de matxo amb els arreu del róssec. El contingut, amb el suport d'un petit catàleg, fou organitzat en tres àmbits temàtics. L'àmbit d'"Els Ports" consistia en una senzilla explicació del medi natural, la història i l'hàbitat; l'àmbit "L'explotació de la fusta" se centrava en les activitats dels rossegadors en el bosc: tallar i pelar, el róssec i el transport; mentre que l'àmbit "Altres aprofitaments" descrivia les neveres, els forns, les mines, les pedreres i la ramaderia, la caça i l'apicultura.

*Colla de rossegadors al Toscò
(Alfara de Carles)*

